

Висновок. Це орієнтовний перелік речей, який може вказувати на труднощі в комунікації у дитини. Вона розвивається та навчається у ситуаціях сумісної уваги з дорослим. Якщо таких ситуацій дуже мало, то це відповідно означає, що в дитини замало ситуацій, в яких вона може навчитись чомусь в дорослого.

Наприклад, мова у дитини не може розвиватись ефективно, якщо вона велику кількість часу присвячує дослідженню предметів. І якщо дитина не спілкується, хоча б невербально, на рівні спілкування поглядами з дорослим з приводу цих самих предметів.

Отже, дітям з труднощами в комунікації, що вище перераховані (відсутність сумісної уваги, невміння висловити своє прохання тощо), слід приділити увагу інтенсивному навчанню саме в тих областях, де виникають проблеми. Це надзвичайно важливо зробити у ранньому віці, адже ці навички та компетенції є базою для розвитку мови в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Маврина И.В. Развитие взаимодействия младших дошкольников со сверстниками в условиях образовательного процесса / И.В.Маврина // Психологическая наука и образование, 2005. – №2. – С. 31-33.
2. Скрипник Т.В. Феноменология аутизма : Монографія / Т.В. Скрипник. – К., «Фенікс», 2010. – 320 с.

УДК:378.016:[373:376]

**ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ
В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ**

*Мороз Анастасія, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
Науковий керівник: Ю. В.Кушнір, кандидат педагогічних наук, доцент
Донецький національний університет імені Василя Стуса (Україна)*

**FEATURES OF PREPARATION FUTURE PEDAGOGUES TO WORK
IN CONDITIONS OF INCLUSIVE EDUCATION**

*Moroz Anastasiia, fourth-year student
Vasyl' Stus Donetsk National University (Ukraine)*

***Анотація.** Статтю присвячено аналізу особливостей підготовки майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти. Здійснено огляд актуального стану впровадження інклюзії в Україні. Подано опис професійної підготовки, як процесу формування системи інтегративних якостей майбутнього фахівця та окреслено напрямки освітньої та особистісної підготовки педагогів.*

***Ключові слова:** інклюзія, інклюзивна освіта, діти з особливими освітніми потребами, професійна підготовка.*

***Abstract.** The article is devoted to the analysis of peculiarities of the preparation of future pedagogues for work in the conditions of inclusive education.*

An overview of the current state of implementation of inclusion in Ukraine is carried out. The description of professional preparation as a process of forming the system of integrative qualities of the future special is given in the directions of educational and personal training of pedagogues are outlined.

Keywords: *inclusion, inclusive education, children with special educational needs, professional preparation.*

На сучасному етапі розвитку суспільства Україна знаходиться в процесі змін освітнього простору, орієнтованих на західноєвропейські стандарти. Тому, система освіти зазнає кардинальних перетворень, які виявляються у розробці нових методів навчання та виховання, в ефективній підготовці педагогів та забезпеченні умов для здобуття освіти всіма категоріями населення України.

До недавнього часу організація освітнього процесу в закладах освіти була спрямована на учнів, які мають типовий розвиток. Після ратифікації нашою державою Конвенції ООН про права людей з інвалідністю стандарти забезпечення права на освіту дітей (людей) з інвалідністю стали обов'язковими для виконання Україною [7]. Ця подія змінила раніше існуючі уявлення про професійні характеристики педагогів та особливості процесу навчання дітей. Зміни в законодавстві стали потужним поступом у запровадженні інклюзивного навчання та розробленні механізму введення таких змін у системі загальної середньої освіти. У Всесвітній декларації з питань освіти для всіх, ухваленій у Джомтєні (Таїланд, 1990 р.), визначено загальне бачення інклюзивної освіти: забезпечення загального доступу до освіти для всіх дітей, молоді й дорослих, а також забезпечення рівності в цій галузі [7]. Упровадження інклюзії в Україні проходить досить складно. Це пов'язане з тим, що у закладах вищої освіти мало уваги приділяється підготовці майбутніх педагогів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (далі – ООП); з відсутністю успішних прикладів процесу реалізації інклюзії на території України або регіону; орієнтацією лише на оціночний результат навчання. Особливо гостро постає проблема підготовки кваліфікованих фахівців, які були б спроможні ефективно виконувати свої професійні обов'язки в інклюзивному середовищі.

Термін «інклюзія» уперше зустрічається в Загальній декларації прав людини, які були закріплені в 1948 р. та знайшли відображення в документах всіх сфер життя суспільства [1]. Як зазначає В. Бондар, інклюзивна освіта – це доступність освіти для всіх, зокрема для дітей з особливими освітніми потребами, а інклюзивні підходи до їхнього навчання і виховання можуть забезпечити їм досягнення успіху та можливість кращого життя. Інклюзивна освіта виключає будь-яку дискримінацію, забезпечує рівне ставлення до всіх людей, створює спеціальні умови для дітей із ООП в умовах загальноосвітнього

навчального закладу [6]. Україна приєдналась до освітнього простору інклюзивної освіти в 2012 році. Однак вітчизняні науковці почали досліджувати та акцентувати увагу на цьому процесі набагато раніше. Серед них варто зазначити: В. Бондаря, В. Бочарову, Б. Вульфова, І. Демченко, А. Капську, А. Колупаєву, В. Липу, В. Синьова, С. Харченка та ін. [2].

Процес впровадження інклюзії є достатньо тривалим і непростим. Він передбачає, насамперед, зміну усталених поглядів на систему освіти: орієнтацію на особистість дитини; розширення знань про особливості розвитку дітей з ООП та пошук форм допомоги цим дітям з урахуванням їхніх потреб та ін. Нагадаємо, що Законом України «Про освіту» особа з особливими освітніми потребами визначається, як та, що потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту [4].

Як зазначалося вище, однією з ключових проблем у впровадженні інклюзії є кваліфікована підготовка майбутніх педагогів. Загальновідомо, що її ефективність значною мірою залежить від процесу формування методичної, теоретичної, практичної та психологічної готовності в студентів до педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі [3]. Професійна підготовка розглядається як процес формування багатокomпонентної системи інтеграційних якостей, властивостей, навичок особистості, яка функціонує на основі професійних знань і реалізується при загальній готовності до педагогічної роботи та готовності до здійснення конкретних видів корекційно-розвиткової діяльності [2].

Варто зауважити, що педагог в умовах інклюзії, крім своєї звичної діяльності, повинен виконувати корекційно-розвиткову та пропедевтичну роботу, що, в свою чергу, вимагає додаткової спеціальної підготовки. Важливим аспектом навчання кваліфікованого працівника закладу інклюзивної освіти є формування в нього вмінь підібрати завдання, яке б відповідало зоні найближчого розвитку дитини, а також здатності прогнозувати можливі труднощі або успіхи дитини. До того ж майбутній фахівець має бути зорієнтований на рівень навчальних знань дитини, її сильні сторони розвитку, без чого, як відомо, неможливо адекватно дібрати доцільні форми, методи та засоби виховання і навчання учня.

Майбутній педагог повинен усвідомлювати алгоритм взаємодії з педагогами, практичним психологом, соціальним та корекційним педагогами, медичним персоналом [5]. Така співпраця є надзвичайно важливою, адже вона сприяє як кращому розумінню особливостей розвитку дитини, так і визначенню стратегій подальшої роботи з нею.

Для забезпечення ефективного виконання цих завдань у майбутнього педагога, безперечно, повинне бути сформоване позитивне та безоціночне ставлення до дітей, що виступає ще одним важливим фактором підготовки фахівців у цій галузі. Звертаючи увагу на особистісні особливості, під час навчання в закладі вищої освіти, майбутній вчитель повинен розвивати в собі такі якості, як емоційна стійкість, емпатія, толерантність, доброта, оптимізм, активність, спостережливість, відповідальність, самоконтроль, креативність та комунікативність. Професіонал, який володіє такими рисами, значно ефективніше виконуватиме свою роботу.

Неможливо не згадати таке завдання педагога, як робота з батьками. Цей процес вимагає наявності достатнього комунікативного потенціалу й тактовності, аби мати змогу доступно пояснити особливості адаптації дитини з ООП до нового шкільного середовища, дати завдання додому, відповісти на питання, які цікавлять батьківську аудиторію. На нашу думку, це є важливим етапом роботи педагога в освітньому середовищі, який недостатньо висвітлюється під час їхньої підготовки, що, безсумнівно, викликає труднощі на початковому етапі практичної діяльності.

Отримані знання й вміння надають можливість майбутнім педагогам забезпечувати моніторинг психофізичного й соціального розвитку дітей, враховувати особливості кожної дитини при складанні індивідуальної програми навчання і виховання з метою корекції процесів розвитку і соціалізації дитини, у якої в результаті дії різних факторів ці процеси є ушкодженими; ефективно організовувати взаємодію з сім'ями, які виховують дітей з ООП [8].

Сутність процесу підготовки педагога закладів середньої освіти до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами означає звернення до особистості як найвищої цінності суспільства; реалізацію соціального замовлення на формування фахівця з високими інтелектуальними, фізичними, особистісними якостями; формування вільної, конкурентоспроможної особистості [2].

Отже, підсумовуючи вищезазначене, розуміємо, що професійна підготовка майбутніх фахівців, які працюватимуть в умовах інклюзії, є досить важливою та першочерговою на сучасному етапі реформування системи освіти. Цей процес вимагає структурованості, послідовності та позитивних практик. Ці особливості мають бути враховані при навчанні педагогів для кваліфікованого виконання ними своїх обов'язків, що, безумовно, сприятиме ефективності навчання дітей з ООП та їх успішній соціалізації в цілому.

Список використаних джерел:

1. Акімова О.М. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі / О.М. Акімова // Наукові записки кафедри педагогіки. – 2014. – Вип. 37. – С. 35-42.

2. Бевзюк М.С. Особливості підготовки вчителя початкової школи до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі / М.С. Бевзюк // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип. 9, у 2 т./ за ред. В.М. Синьова, О.В. Гаврилова. – Кам'янець-Подільський : ПП Медобори, 2017. – Т.2. – С. 5-15.
3. Демченко І.І. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти: автореф. дис. на здобуття навч. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти», 13.00.03 «Корекційна педагогіка» / І.І. Демченко. – Умань, 2016. – 46 с.
4. Закон України №2145-VIII. «Про освіту» // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 38-39. – 380 с.
5. Каменщук Т.Д. Теоретико-методичні аспекти діяльності психолого-педагогічних служб в умовах інклюзивного навчання в Україні та Чеській республіці / Т.Д. Каменщук // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: збірник наукових праць/ за ред. В.В. Засенка, А.А. Колупаєвої. – К. : ТОВ «Наша друкарня», 2017. – Вип.13. – С.355.
6. Малишевська І. Підготовка спеціальних педагогічних фахівців до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища / І. Малишевська // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2016. – № 8. – С. 264-274.
7. Нормативний бюлетень: довідник / уклад. І. В. Луценко; Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. – Київ; Чернівці: Букрек, – 2017. – 48 с.
8. Садова І. Особливості підготовки майбутнього вчителя до навчання дітей з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти / І. Садова // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2015. – Вип. 14. – С. 313-318

УДК:373.064.1:376

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ З БАТЬКАМИ У ПОШУКАХ КОМПРОМІСУ ЗАЛУЧЕННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

*Романюк Наталія, вихователь-методист
КЗ: «Дошкільний навчальний заклад №26» ВМР*

ORGANIZATION OF INTERACTION WITH PARENTS IN THE SURPLUS OF COMPROMISE OF ATTENTION OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS IN EDUCATIONAL SPACE

*Romanyuk Natalia, educator-methodist
Public institution: «Preschool educational institution №26» VCC*

***Анотація:** У статті розкрито особливості взаємодії педагогічного колективу закладу дошкільної освіти та сім'ї дитини з особливими потребами. Нами обґрунтовано ефективні засоби взаємодії вихователів з батьками для результативного навчання та виховання дітей.*

***Ключові слова:** інклюзивна освіта, діти з особливими потребами, взаємодія з батьками, компроміс.*

***Abstract.** The article deals with the peculiarities of the interaction of the pedagogical staff of the institution of preschool education and the family of a child with special needs. We have substantiated the effective means of interaction between educators and parents for effective teaching and upbringing of children.*

***Keywords:** inclusive education, children with special needs, interaction with parents, compromise.*

Сім'я для дитини є середовищем, яке забезпечує її психічний і особистісний розвиток. Усі батьки люблять своїх дітей і вважають, що тільки